

MEDICAL SCIENCES

THE ROLE OF CIVILIANS IN THE PROVISION OF PRE-HOSPITAL CARE IN WARFARE: ASSESSMENT OF READINESS AND TRAINING NEEDS

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В НАДАННІ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ: ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ ТА ПОТРЕБИ В НАВЧАННІ

Mariia Bohuslavska¹

Mariia Shulgan²

Scientific advisor: Olha Bilous³

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-568-6-5>

У сучасних умовах воєнних конфліктів цивільне населення дедалі частіше опиняється в епіцентрі надзвичайних ситуацій, де надання домедичної допомоги стає критично важливим для збереження життя до прибуття професійних медичних служб. Зростання ролі цивільних у таких ситуаціях зумовлене обмеженим доступом до медичних ресурсів, руйнуванням інфраструктури та високою інтенсивністю бойових дій. У цій роботі розглядається питання обізнаності населення щодо надання домедичної допомоги.

Мета роботи полягає в здійсненні аналізу рівня підготовки цивільних громадян до надання домедичної допомоги під час воєнних дій та їхньої готовності до навчання на основі офіційних статистичних даних та за результатами проведеного опитування.

Актуальність теми зумовлена збройною агресією РФ проти України, яка призводить до підвищеної потреби в наданні якісної домедичної допомоги цивільним населенням.

Воєнні дії демонструють, що цивільні особи часто стають першими, хто реагує на травми, отримані внаслідок обстрілів, вибухів чи інших бойових інцидентів. За даними міжнародних організацій, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я, до 80% смертей у зонах конфліктів можна було б уникнути за умови своєчасного надання базової

¹ Bogomolets National Medical University, Ukraine

² Bogomolets National Medical University, Ukraine

³ Bogomolets National Medical University, Ukraine

домедичної допомоги, наприклад, зупинки кровотечі чи забезпечення прохідності дихальних шляхів. У той же час, дослідження показують, що лише невелика частка цивільного населення в країнах, які переживають війну, має базові навички першої допомоги, адаптовані до бойових умов [6, с. 201-203].

Тактичні стандарти охорони здоров'я, розроблені НАТО, широко поширені в усьому світі. В основі міжнародних медичних техніків лежить найвідоміший ТССС (Tactical Combat Casualty Care) – «Тактична допомога пораненим у бою». ТССС включає загальний протокол надання першої допомоги на полі бою, алгоритм для тактичних елементів у вигляді підтримки поранених, а також розуміння загальної картини поля бою та відмінності між різними діями в різних битвах [3, с. 144].

Внаслідок повномасштабного вторгнення адаптація таких стандартів, як ТССС, до потреб цивільного населення є вкрай важливою, оскільки значна частина громадян не має військової підготовки, але змушена діяти в умовах бойових дій [1, с. 216]. На основі цього було проведено соціальне опитування з широким віковим діапазоном – від 17 до 52 років, із переважанням молоді. Воно показало, що 55,6% респондентів проходили навчання з домедичної допомоги. Незважаючи на це, залишається значна частка (44,4%), яка не пройшла навчання. Це може бути пов'язано з нерівномірною доступністю тренінгів: у великих містах (Київ, Львів, Харків до ескалації) програми могли бути більш розвиненими, тоді як у сільській місцевості чи прифронтових зонах – обмеженими через логістичні труднощі, брак інструкторів чи фінансування.

Водночас 77,8% респондентів висловили готовність пройти навчання з надання першої медичної допомоги, це свідчить про високу мотивацію людей до отримання необхідних знань та навичок.

За результатами опитування можна прослідкувати тенденцію, що суспільство прагне опанувати загальні навички надання домедичної допомоги: СЛР (серцево-легенева реанімація), зупинка кровотеч, дії при напруженому пневмотораксі [1; 2; 4]. Цей інтерес спричинено розумінням особистої відповідальності за життя близьких та незнайомих людей у критичних обставинах, котрі стали складовою повсякденного життя через бойові дії. Водночас респонденти відмічають, що хотіли б мати більше практичних занять, адже теоретичні знання без відпрацювання навичок часто викликають невизначеність у реальних умовах. Особливу увагу респонденти зосереджують на доступності таких тренінгів, наголошуючи на потребі в короткотермінових, але інтенсивних курсах, котрі можна пройти без значних витрат часу чи грошей.

Дослідження підкреслює критичну роль цивільного населення в наданні домедичної допомоги в умовах воєнних дій в Україні, особливо

на тлі збройної агресії РФ. Критичного значення набуває надання домедичної допомоги цивільним особам для збереження життя до прибуття професійних медичних служб. Обмежений доступ до медичних ресурсів та руйнування інфраструктури в зонах бойових дій підвищують роль саме цивільних у першій реакції на травми. Респонденти підкреслюють необхідність збільшення кількості практичних занять та забезпечення доступності короткотривалих та інтенсивних курсів з домедичної допомоги, що не потребують значних часових чи фінансових витрат. Загалом, ситуація в Україні під час воєнних дій підкреслює нагальну потребу в підвищенні рівня обізнаності та практичної підготовки цивільного населення з надання домедичної допомоги. Адаптація міжнародних стандартів, таких як ТССС, до потреб цивільних, а також розширення доступності якісних та практично орієнтованих навчальних програм є ключовими факторами для зменшення кількості смертей та покращення шансів на виживання постраждалих у надзвичайних ситуаціях, спричинених воєнними конфліктами.

Список використаних джерел:

1. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: навч. посіб. для підготовки фахівців першого (освітньо-професійного) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (1 курс) / А. М. Гринзовський, П. Б. Волянський, С. І. Калашченко [та ін.] ; за заг. ред. П. Б. Волянського та А. М. Гринзовського. Київ : ІДУЦЗ, 2018. 216 с.
2. Волянський П., Макаренко А. Домедична допомога як складова сучасної системи реагування на надзвичайні ситуації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 12. С. 2–4.
3. Мислива О. Основи надання патрульною поліцією невідкладної (домедичної та медичної) допомоги постраждалим особам. Дніпро : ДДУВС, 2018. 144 с.
4. Білоус О.С., Бевз Р.Т., Чайка Ю.Г., Бойко Ю.М., Мартиненко С.О., Цимбалістова Т.В., Гринзовський А.М. Шляхи оптимізації навчального процесу при викладанні курсу з організації та надання домедичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій. *Public Health Journal*. 2024. Вип. 2 (6). DOI: <https://doi.org/10.32782/pub.health.2024.2.2>
5. Тактична медицина для цивільних. TacMedicine. URL: <https://tacmedicine.in.ua/post/taktychna-medycyna-dlya-tsyvilnykh>
6. Іскра Н., Кузьмін В. Основні аспекти навчання лікарів-практиків кафедри медицини катастроф та військово-медичної підготовки з надання медичної допомоги в умовах сучасних бойових дій на прикладі АТО на сході України. *Здоров'я Суспільства. Health of society*. 2021. Т. 10, № 6. С. 201–203.